

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ส่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ ส่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับ จดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติให้พรรคการเมือง ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ใน แต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมือง แต่จากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผลปรากฏว่า

๑. การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนแจ้งว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ มีมติรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๖๖ คน โดยพรรค ชาติประชาชนชี้แจงเพิ่มเติมว่า เป็นสมาชิกพรรคที่โอนมาจากพรรคประชาชนจำนวนประมาณ ๕,๐๐๐ คน และการจัดหาสมาชิกของพรรคชาติประชาชนจำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ คน ซึ่งสมาชิกของพรรค ชาติประชาชนจำนวนประมาณ ๕,๐๐๐ คน ต่างยืนยันว่า ยินดีเข้าร่วมกับพรรคชาติประชาชน โดยบางส่วน

ได้อิโณมาทันที และบางส่วนแย้งว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโณมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนจึงนำรายชื่อสมาชิกพรรคประชาชนจำนวนประมาณ ๕,๐๐๐ คน รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมจำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ คน รวมทั้งสิ้น ๖,๕๗๖ คน เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวแต่เนื่องจากพรรคประชาชนยังไม่ยุบ จึงทำให้พรรคชาติประชาชนไม่สามารถรวบรวมใบสมัครสมาชิกพรรคทั้ง ๖,๕๗๖ คนได้ คงมีเพียงสมาชิกพรรคประชาชนที่โณมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนกับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีกประมาณ ๑,๐๐๐ คนเท่านั้น ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดให้สมาชิกพรรคชาติประชาชนมี ๒ ประเภท คือ สมาชิกสามัญ และสมาชิกวิสามัญ ซึ่งสมาชิกพรรคทั้ง ๒ ประเภท ต้องยื่นใบสมัครตามข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ และมีคุณสมบัติตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ การรับบุคคล เข้าเป็นสมาชิกพรรคให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๑๔ และจะเป็นสมาชิกพรรค สมบูรณ์ เมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้ว ประกาศรายชื่อเป็นสมาชิกพรรคตาม ข้อ ๑๕ และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามข้อบังคับ พรรคชาติประชาชนจึงไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค ดังกล่าว

๒. การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖ สาขา คือ ลำดับที่ ๑ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ลำดับที่ ๒ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ลำดับที่ ๓ อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย ลำดับที่ ๔ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ลำดับที่ ๕ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม และลำดับที่ ๖ อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากพรรคชาติประชาชน ไม่ได้จัดส่งใบสมัคร เข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบ ให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ตามข้อบังคับพรรค ชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ โดยที่ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ กำหนดให้สมาชิกพรรคจะเป็นสมาชิก ที่สมบูรณ์ต่อเมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้วประกาศรายชื่อเป็นสมาชิกพรรค และได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคจึงจะมีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบ ประกอบกับพรรค ชาติประชาชนชี้แจงว่า ไม่มีการจดยางานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรก จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว พรรคชาติประชาชน ได้ดำเนินการให้เป็น ไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดให้ตัวแทนสาขาพรรคดำเนินการ เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน การประชุมเพื่อเลือกตั้งกรรมการ สาขาพรรคครั้งแรกต้องมีสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรในท้องที่หรือเขต

เลือกตั้งนั้นๆ ตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปเข้าร่วมประชุม และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินการรับสมาชิกพรรค และไม่ได้จัดทำรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา พรรคชาติประชาชนจึงไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนทั้ง ๖ สาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

๓. การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ วรรคสอง บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา ๒๕ ต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกพรรคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคและหนังสือเชิญประชุมใหญ่พรรคที่พรรคชาติประชาชนจัดส่งให้นายทะเบียนก็ไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรคที่เชิญเข้าประชุมใหญ่พรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าวหรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการและให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปพร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคชาติประชาชน เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

พรรคชาติประชาชนโดยนายประธาน ไชยรัตน์ หัวหน้าพรรค มีหนังสือลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๕ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า คณะผู้ก่อตั้งและคณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนมีเจตนารมณ์ที่จะช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้ที่สมัครเป็นสมาชิกพรรค โดยการเสียสละค่าบำรุงสมาชิกพรรค แต่เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่อาจหาสมาชิกได้ครบห้าพันคนขึ้นไป เนื่องจากสมาชิกพรรคส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคประชาชน ซึ่งหัวหน้าพรรคประชาชนถูกกล่าวหากระทำการทุจริต แกนนำพรรคจึงร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาชนเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ สมาชิกพรรคส่วนใหญ่ที่อยู่ที่พรรคประชาชนจึงยังไม่อาจลาออกจากพรรคอย่างเป็นทางการก่อนที่พรรคประชาชนจะถูกยุบด้วยเหตุที่สมาชิกพรรคส่วนใหญ่เกรงจะเสียสิทธิตามระเบียบสวัสดิการของสมาชิกพรรคประชาชน จึงทำให้ไม่อาจลาออกเพื่อมาเข้าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนได้ทัน ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติ และเมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการตามกฎหมาย พรรคชาติประชาชนจึงขอรับผิดชอบและปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของพรรคชาติประชาชนแล้ว มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมือง ย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว

เห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคชาติประชาชนได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ปรากฏว่า พรรคชาติประชาชนแจ้งจำนวนสมาชิกพรรค ๖,๕๗๖ คน และการจัดตั้งสาขาพรรค ๖ สาขา ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ หลังจากครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันไปแล้วหนึ่งวัน และจากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมืองพบว่า การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชนไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ และการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ก็ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับพรรคชาติประชาชนดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ทั้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ประกอบกับคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคชาติประชาชน ที่กล่าวอ้างในเรื่องการรับสมาชิกพรรคไม่อาจรับฟังได้ และไม่ได้แย้งถึงการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา และไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค จึงฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๒ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน คือ นายอมร รักษาสัตย์ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เพราะเห็นว่า เป็นกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ก่อน

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่
ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายพัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง แต่พรรคชาติประชาชนมีสมาชิกประมาณ ๑,๐๐๐ คนเท่านั้น โดยจะนำเอาสมาชิกของพรรคประชาชนซึ่งยังไม่ได้ยุบพรรคมาเป็นสมาชิกของพรรคชาติประชาชนไม่ได้ นอกจากนี้ การจัดตั้งสาขาพรรคต้องประกอบด้วยสมาชิกที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุม ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ และไม่ได้ทำรายการการประชุมเพื่อเลือกกรรมการบริหารและสาขาพรรคตามข้อบังคับ โดยเฉพาะการประชุมใหญ่เพื่อเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค ก็ไม่ได้ระบุนามชื่อสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุม นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบว่าผู้ร่วมประชุมเป็นสมาชิกถูกต้องตามข้อบังคับ หรือไม่ อีกด้วย

พรรคชาติประชาชนมีหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า สมาชิกพรรคส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคประชาชน ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาชน เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ สมาชิกพรรคส่วนใหญ่ที่อยู่ที่พรรคประชาชนจึงยังไม่อาจลาออกจากพรรคอย่างเป็นทางการก่อนที่พรรคประชาชนจะถูกยุบด้วยเหตุที่สมาชิกพรรคส่วนใหญ่เกรงจะเสียสิทธิตามระเบียบสวัสดิการของสมาชิกพรรคประชาชน จึงทำให้ไม่อาจลาออกเพื่อเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนได้ทัน

พิจารณาแล้วมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชนหรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบ

ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้...(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใด มีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าว เกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พิจารณาแล้ว ตามข้อเท็จจริงได้ความว่า พรรคชาติประชาชนได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ พรรคชาติประชาชนแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่า จำนวนสมาชิกพรรคมี ๖,๕๗๖ คน และได้จัดตั้งสาขาพรรค ๖ สาขา

นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบแล้วปรากฏว่า การรับสมาชิกพรรคไม่เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ การจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ก็ไม่ถูกต้องด้วย นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ทั้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง กรรมการบริหารพรรคตามที่ประชุมใหญ่พรรค หัวหน้าพรรคไม่ได้แจ้งถึงการที่นายทะเบียน พรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา และไม่รับรองกรรมการบริหารพรรคเพราะเหตุ นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบสมาชิกพรรคที่พรรคชาติประชาชนอ้างว่ามีจำนวนถึง ๖,๕๗๖ คน นั้น แท้จริงยังเป็นสมาชิกพรรคประชาชนอยู่ คงมีสมาชิกของพรรคชาติประชาชนที่ถูกต้องประมาณ ๑,๐๐๐ คน เท่านั้น และการจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่ปรากฏชัดแจ้งว่า มีผู้ร่วมประชุมหรือไม่ รวมทั้ง การประชุมเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคด้วย จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง กรรมการบริหารพรรค และเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันได้รับจดทะเบียนจัดตั้งสาขาพรรค เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนอย่างถูกต้องตามข้อบังคับของพรรคข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ในการจัดตั้ง พรรคชาติประชาชน พรรคไม่ได้ดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกพรรค และมีสาขาพรรคตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ พิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๔๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน โดยอ้างว่า พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคน ขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่ นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบได้ ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน พรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ ทั้งนี้ พรรคชาติประชาชนได้แจ้ง ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรค ชาติประชาชน ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ได้มีมติ ดังนี้

(๑) รับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน

(๒) จัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขา ได้แก่

๒.๑ สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดปทุมธานี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

๒.๒ สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

๒.๓ สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ จังหวัดสุโขทัย มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

๒.๔ สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ จังหวัดสุโขทัย มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

๒.๕ สาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดมหาสารคาม มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒.๖ สาขาพรรค ลำดับที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

(๓) เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๔ คน

แต่หลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแล้วพบข้อบกพร่องรวม ๘ รายการ จึงได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖,๕๗๖ ราย พร้อมเอกสารประกอบใบสมัคร

๒. ชี้แจงเพิ่มเติมว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการรับสมาชิกพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๓. ส่งสำเนาประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๕

๔. ชี้แจงเพิ่มเติมว่า พรรคได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้กับสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๕ หรือไม่

๕. ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติอนุมัติให้รับสมาชิกในพื้นที่สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ - ๖ และในคราวที่มีมติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขาดังกล่าว

๖. ส่งรายงานการประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ - ๖

๗. ส่งสำเนาหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ที่พรรคชาติประชาชนเชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าว

๘. ส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมและหนังสือเชิญประชุม ในคราวประชุมครั้งที่มิตินำให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ และคำร้องของสมาชิกพรรคที่ร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๕๘ และข้อ ๕๙

๙. ให้ระบุเลขประจำตัวสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ จำนวน ๑๐๐ ราย

๑๐. ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนจัดส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือซึ่งนายทะเบียนเห็นชอบ และลงนามในหนังสือถึงพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือเร่งรัดให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมา ในวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๔ พรรคชาติประชาชนได้ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา ดังนี้

การรับสมาชิกพรรค

๑. พรรคไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมด เนื่องจากพรรคมีเอกสารของสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมรวมแล้วประมาณ ๑ พันคนเศษ เท่านั้น

๒. การรับสมัครสมาชิกพรรค ชี้แจงว่า พรรคชาติประชาชนจัดตั้งโดยคณะกรรมการบริหารพรรค ส่วนใหญ่ที่ลาออกจากพรรคประชาชน ภายหลังจากที่พรรคชาติประชาชนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง สมาชิกเดิมของพรรคประชาชนบางส่วนได้โอนมาทันที และบางส่วนรับว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชน จึงได้นำเอารายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชน จำนวนประมาณ ๕ พันคนเศษ รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีก ๑ พันคนเศษ รวมแล้วจึงเป็นจำนวน ๖,๕๗๖ คน

๓. การรับสมาชิกพรรคได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรค ไม่มีการประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค และได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคไปแล้ว จำนวน ๔๑ ราย

การจัดตั้งสาขาพรรค

๔. คณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติในคราวประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๔ อนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรค รวม ๖ สาขา ได้แก่ สาขาจังหวัดระนอง (กะเปอร์) สาขาจังหวัดสุโขทัย (สวรรคโลก และศรีสัชนาลัย) สาขาจังหวัดมหาสารคาม สาขาจังหวัดนครราชสีมา (ห้วยแถลง) และสาขาจังหวัดปทุมธานี โดยที่ประชุมใหญ่พรรคมีมติอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้งหกสาขาดังกล่าว ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔

๕. การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน เมื่อได้อนุมัติในหลักการแล้ว ให้สาขาพรรคจัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค แล้วแจ้งรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคที่ได้รับเลือกตั้งและผู้เข้าร่วมประชุมให้พรรคทราบ โดยมีได้มีการจดยางานการประชุม หลังจากนั้นจึงนำเรื่องดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมใหญ่พรรคเพื่อขออนุมัติจัดตั้งสาขาพรรค

การประชุมใหญ่พรรค

๖. การประชุมวิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ เป็นไปตามมติคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๔

๗. สำเนาหนังสือเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มี เพราะเป็นการประชุมโดยรับด่วนทางโทรศัพท์

๘. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายงานการประชุมตามที่พรรคชาติประชาชนชี้แจงแล้วปรากฏในรายงานการประชุมวาระที่ ๓ เกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคว่า “เพื่อดำเนินการเสนอที่ประชุมใหญ่พิจารณาต่อไป”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพรรคชาติประชาชนจะชี้แจงให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบดังกล่าว แต่นายทะเบียนยังคงเห็นว่า

๑. การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖,๕๗๖ คน พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค

๒. การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖ สาขา ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมาย เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ ประกอบกับพรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า ไม่มีการจดยางานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรก จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๔๕ หรือไม่ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐาน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ทั้ง ๖ สาขา ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และแจ้งให้พรรคชาติประชาชนทราบแล้ว

๓. การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือไม่ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ วรรคสอง กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา ๒๕ ต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกพรรคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคและหนังสือเชิญประชุมใหญ่พรรคที่พรรคชาติประชาชนจัดส่งให้นายทะเบียนก็ไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรคที่เชิญเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตาม

ข้อบังคับพรรคการเมือง ดังนั้น เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัคร และหนังสือเชิญประชุมไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าวหรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และแจ้งให้พรรคชาติประชาชนทราบแล้ว

เมื่อพรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติรับคำร้องดังกล่าวดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ พร้อมทั้งแจ้งผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจงภายในห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

ผู้ถูกร้องมีหนังสือ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ ส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

พรรคชาติประชาชนจัดตั้งขึ้นโดยกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกมาจากพรรคประชาชน แต่เนื่องจากหัวหน้าพรรคประชาชนกระทำการทุจริต แกนนำพรรคเข้าร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งคงจะทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบและส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา จนศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาชน เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๔ ในระหว่างนั้น แกนนำพรรคได้ก่อตั้งพรรคใหม่ชื่อพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มาจากสมาชิกพรรคประชาชน แต่สมาชิكدังกล่าวเกรงจะถูกตัดสิทธิตามระเบียบสวัสดิการของสมาชิกพรรคประชาชน จึงยังไม่ลาออกเป็นทางการ แต่ก็ประสงค์จะย้ายไปอยู่พรรคชาติประชาชนที่จัดตั้งใหม่ด้วย และพรรคชาติประชาชนทำหนังสือถึง กกต. เพื่อขอยายเวลาการจัดหาสมาชิก เมื่อไม่อาจขยายเวลาได้ ผู้ถูกร้องจึงขอถอนเรื่องทั้งหมด เพราะผู้ถูกร้องเห็นว่า กกต. มิได้พิจารณาการขยายเวลาให้พรรคชาติประชาชน แต่กลับส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเรื่องการยุบพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) และเห็นว่า กระบวนการทำงานที่ล่าช้าในการยุบพรรคประชาชน ส่งผลให้พรรคชาติประชาชนเสียหายด้วย จนผู้ถูกร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบ จึงขอติติงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

๑. การสอบสวนการทุจริตที่เด่นชัด โดยใช้เวลาสอบสวนถึง ๑๘ เดือนเศษ ยังไม่แจ้งผลให้ทราบ น่าจะได้พิจารณาให้ความสะดวกหรือความรวดเร็วมากกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

๒. การที่ กกต. ขอให้ส่งใบสมัครจำนวน ๖,๕๗๖ ราย พร้อมเอกสารประกอบ เพื่อประกอบการพิจารณาตามมาตรา ๒๕ นั้น กกต. เลือกปฏิบัติหรือไม่ โดยยกกรณีพรรคการเมืองที่เพิ่มจำนวนสมาชิกจาก ๓ ล้านคน เป็น ๑๐ ล้านคนนั้น กกต. เรียกใบสมัครมาตรวจสอบหรือไม่

อย่างไรก็ตาม พรรคชาติประชาชนพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ หากเห็นว่า การปฏิบัติงานของพรรคไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนมิได้ชี้แจงโต้แย้งข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองใน ๓ ประเด็นสำคัญ คือ

ประเด็นแรก มิได้โต้แย้งข้อกล่าวหาที่ว่า จำนวนสมาชิกของพรรคว่ามีจำนวนไม่ถึงห้าพันคน ภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พรรคได้รับการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมือง

ประเด็นที่สอง มิได้โต้แย้งข้อกล่าวหาที่ว่า พรรคชาติประชาชนมิได้จัดการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้พรรคการเมืองที่อยู่ระหว่างการจัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา ๒๕ ต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกพรรคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค และหนังสือเชิญประชุมใหญ่พรรค ที่พรรคชาติประชาชนจัดส่งให้นายทะเบียนก็มิได้ระบุชื่อสมาชิกพรรคที่เชิญเข้าร่วมประชุมใหญ่ ซึ่งทำให้นายทะเบียนไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่

ประเด็นที่สาม มิได้โต้แย้งเหตุผลที่นายทะเบียนพรรคไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา พิจารณาแล้ว พรรคชาติประชาชนมิได้แย้งหักล้างข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองทั้ง ๓ ประเด็น โดยเฉพาะในประเด็นที่หนึ่งและประเด็นที่สาม โดยโต้แย้งแต่เพียงว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองเลือกปฏิบัติต่อพรรคชาติประชาชนโดยรีบส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน แทนที่จะขยายเวลาให้พรรคชาติประชาชนดำเนินการจัดหาสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรคให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเห็นว่า เหตุผลตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ยุบพรรคชาติประชาชน รับฟังได้

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชนซึ่งได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราช

บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ แต่พรรคไม่สามารถจัดหาสมาชิกได้ครบ ประกอบกับพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบเพื่อประกอบการพิจารณาตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเป็นเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ด้วยเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้สรุปไว้แล้วในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่ามีเหตุให้ต้องยุบพรรคชาติประชาชนตามคำร้องหรือไม่

พิเคราะห์เหตุผลตามคำร้องและคำชี้แจงของพรรคชาติประชาชนแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นยุติว่าในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคนี้ไม่สามารถจัดหาสมาชิกได้ครบห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาจึงต้องถือว่าพรรคชาติประชาชนฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามที่นายทะเบียนกล่าวหา ข้ออ้างของพรรคชาติประชาชนฟังไม่ขึ้น อันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตาม มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว นายทะเบียนจึงมีอำนาจร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้โดยชอบ

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนทราบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงมณีชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง แต่จากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผลปรากฏว่า

๑. การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนแจ้งว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ มีมติรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน โดยพรรคชาติประชาชนชี้แจงเพิ่มเติมว่า เป็นสมาชิกพรรคที่โอนมาจากพรรคประชาชนจำนวนประมาณ ๕,๐๐๐ คน และการจัดหาสมาชิกของพรรคชาติประชาชนจำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ คน ซึ่งสมาชิกของพรรคประชาชนจำนวนประมาณ ๕,๐๐๐ คน ต่างยืนยันว่า ยินดีเข้าร่วมกับพรรคชาติประชาชน โดยบางส่วนได้โอนมาทันที และบางส่วนแจ้งว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนจึงนำรายชื่อสมาชิกพรรคประชาชนจำนวนประมาณ ๕,๐๐๐ คน รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมจำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ คน รวมทั้งสิ้น ๖,๕๗๖ คน เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวแต่เนื่องจากพรรคประชาชนยังไม่ยุบ จึงทำให้พรรคชาติประชาชนไม่สามารถรวบรวมใบสมัครสมาชิกพรรคทั้ง ๖,๕๗๖ คนได้ คงมีเพียงสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนกับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีกประมาณ ๑,๐๐๐ คนเท่านั้น ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน

พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดให้สมาชิกพรรคชาติประชาชนมี ๒ ประเภท คือ สมาชิกสามัญ และสมาชิกวิสามัญ ซึ่งสมาชิกพรรคทั้ง ๒ ประเภท ต้องยื่นใบสมัครตามข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ และมีคุณสมบัติตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๑๔ และจะเป็นสมาชิกพรรคสมบูรณ์ เมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้ว ประกาศรายชื่อเป็นสมาชิกพรรคตามข้อ ๑๕ และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับ พรรคชาติประชาชนจึงไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าว

๒. การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖ สาขา คือ ลำดับที่ ๑ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ลำดับที่ ๒ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ลำดับที่ ๓ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย ลำดับที่ ๔ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ลำดับที่ ๕ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม และลำดับที่ ๖ อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากพรรคชาติประชาชน ไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ โดยที่ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ กำหนดให้สมาชิกพรรคจะเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ต่อเมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้วประกาศรายชื่อเป็นสมาชิกพรรค และได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคจึงจะมีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบ ประกอบกับพรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า ไม่มีการจดยางานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรก จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว พรรคชาติประชาชน ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดให้ตัวแทนสาขาพรรคดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน การประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรกต้องมีสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้นๆ ตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปเข้าร่วมประชุม และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินการรับสมาชิกพรรค และไม่ได้จัดทำรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา พรรคชาติประชาชนจึงไม่ดำเนินการ

ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนทั้ง ๖ สาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

๓. การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ วรรคสอง บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา ๒๕ ต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกพรรคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคและหนังสือเชิญประชุมใหญ่พรรคที่พรรคชาติประชาชนจัดส่งให้นายทะเบียนก็ไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรคที่เชิญเข้าประชุมใหญ่พรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าวหรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการและให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคชาติประชาชน เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

พรรคชาติประชาชน โดยนายประธาน ไชยรัตน์ หัวหน้าพรรค มีหนังสือลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๕ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า คณะผู้ก่อตั้งและคณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชน

มีเจตนารมณ์ที่จะช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้ที่สมัครเป็นสมาชิกพรรค โดยการเสียสละค่าบำรุงสมาชิกพรรค แต่เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่อาจหาสมาชิกได้ครบห้าพันคนขึ้นไป เนื่องจากสมาชิกพรรคส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคประชาชน ซึ่งหัวหน้าพรรคประชาชนถูกกล่าวหากระทำการทุจริต แคนนำพรรคจึงร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาชน เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ สมาชิกพรรคส่วนใหญ่ที่อยู่ที่พรรคประชาชนจึงยังไม่อาจลาออกจากพรรคอย่างเป็นทางการก่อนที่พรรคประชาชนจะถูกยุบด้วยเหตุที่สมาชิกพรรคส่วนใหญ่เกรงจะเสียสิทธิตามระเบียบสวัสดิการของสมาชิกพรรคประชาชน จึงทำให้ไม่อาจลาออกเพื่อมาเข้าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนได้ทัน ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติ และเมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการตามกฎหมาย พรรคชาติประชาชนจึงขอรับผิดชอบและปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของพรรคชาติประชาชนแล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ปรากฏว่า พรรคชาติประชาชนแจ้งจำนวนสมาชิกพรรค ๖,๕๗๖ คน และการจัดตั้งสาขาพรรค ๖ สาขา ต่อนายทะเบียน

พรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ หลังจากครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันไปแล้ว หนึ่งวัน และจากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมืองพบว่า การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ และการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ก็ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคชาติประชาชนดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ทั้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ประกอบกับคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคชาติประชาชนที่กล่าวอ้าง ในเรื่องการรับสมาชิกพรรคไม่อาจรับฟังได้ และไม่โต้แย้งถึงการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา และไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค จึงฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่ นายทะเบียนประกาศกำหนดให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๒ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เถลิมวณิชช์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน คือ นายอมร รักษาสัตย์ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เพราะเห็นว่า เป็นกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ก่อน

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายปรีชา เถลิมวณิชช์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบได้ ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน พรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ และเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ พรรคชาติประชาชน ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติ ดังนี้

- รับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๖๖ คน
 - จัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขา ได้แก่
 - สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดปทุมธานี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน
 - สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน
 - สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ จังหวัดสุโขทัย มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน
 - สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ จังหวัดสุโขทัย มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน
 - สาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดมหาสารคาม มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน
 - สาขาพรรค ลำดับที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน
 - เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๔ คน
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแล้วพบข้อบกพร่องรวม ๕ รายการ จึงได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖,๕๗๖ ราย พร้อมเอกสารประกอบใบสมัคร

๒. ชี้แจงเพิ่มเติมว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการรับสมัครพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๓. ส่งสำเนาประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๕

๔. ชี้แจงเพิ่มเติมว่าพรรคได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้กับสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๕ หรือไม่

๕. ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติอนุมัติให้รับสมาชิกในพื้นที่สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ - ๖ และในคราวที่มีมติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ดังกล่าว

๖. ส่งรายงานการประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๑ - ๖

๗. ส่งสำเนานหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ที่พรรคชาติประชาชนเชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าว

๘. ส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมและหนังสือเชิญประชุม ในคราวประชุมครั้งที่มีมติให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญและคำร้องของสมาชิกพรรคที่ร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓

๙. ให้ระบุเลขประจำตัวสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ จำนวน ๑๐๐ ราย

โดยให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนจัดส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือซึ่งนายทะเบียนเห็นชอบ และลงนามในหนังสือถึงพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือเร่งรัดให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๔ พรรคชาติประชาชนได้ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา ดังนี้

การรับสมัครพรรค

๑. พรรคไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมด เนื่องจากพรรคมีเอกสารของสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมรวมแล้วประมาณ ๑ พันคนเศษเท่านั้น

๒. การรับสมาชิกพรรค ซึ่งแจ้งว่า พรรคชาติประชาชนจัดตั้งโดยคณะกรรมการบริหารพรรค ส่วนใหญ่ที่ลาออกจากพรรคประชาชน ภายหลังจากที่พรรคชาติประชาชนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็น พรรคการเมือง สมาชิกเดิมของพรรคประชาชนบางส่วนได้ออมาทันที และบางส่วนรับว่าหากพรรค ประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชน จึงได้นำเอารายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชน จำนวนประมาณ ๕ พันคนเศษ รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรค ชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีก ๑ พันคนเศษ รวมแล้วจึงเป็นจำนวน ๖,๕๗๖ คน

๓. การรับสมาชิกพรรคได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรค ไม่มีการประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค และได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคไปแล้ว จำนวน ๔๑ ราย

การจัดตั้งสาขาพรรค

๔. คณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติในคราวประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๔ อนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรค รวม ๖ สาขา ได้แก่ สาขา จังหวัดระนอง (กะเปอร์) สาขาจังหวัดสุโขทัย (สวรรคโลก และศรีสัชนาลัย) สาขาจังหวัดมหาสารคาม สาขาจังหวัดนครราชสีมา (ห้วยแถลง) และสาขาจังหวัดปทุมธานี โดยที่ประชุมใหญ่พรรคมีมติอนุมัติ ให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้งหกสาขาดังกล่าว ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔

๕. การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน เมื่อได้อนุมัติในหลักการแล้วให้สาขาพรรคจัดประชุม เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค แล้วแจ้งรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคที่ได้รับเลือกตั้งและ ผู้เข้าร่วมประชุมพรรคให้ทราบ โดยมีได้มีการจดยางงานการประชุม หลังจากนั้นจึงนำเรื่องดังกล่าว เสนอต่อที่ประชุมใหญ่พรรคเพื่อขออนุมัติจัดตั้งสาขาพรรค

การประชุมใหญ่พรรค

๖. การประชุมวิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ เป็นไปตามมติ คณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๔

๗. สำเนาหนังสือเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มี เพราะเป็นการประชุมโดยริบด่วน ทางโทรศัพท์

๘. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายงานการประชุมตามที่พรรคชาติประชาชน ซึ่งแจ้งแล้วปรากฏในรายงานการประชุมวาระที่ ๓ เกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคว่า “เพื่อดำเนินการเสนอ ที่ประชุมใหญ่พิจารณาต่อไป”

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖,๕๗๖ คน พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค

๒. การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖ สาขา เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ ประกอบกับพรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า ไม่มีการจดยางงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรก จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๔๕ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐาน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ทั้ง ๖ สาขา ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และแจ้งให้พรรคชาติประชาชนทราบแล้ว

๓. การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ วรรคสอง กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา ๒๕ ต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคผู้แทนสาขา และสมาชิกพรรคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคและหนังสือเชิญประชุมใหญ่พรรคที่พรรคชาติประชาชนจัดส่งให้นายทะเบียนก็ไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรคที่เชิญเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคการเมือง เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครและหนังสือเชิญประชุมไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าวหรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมือง

จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และแจ้งให้พรรคชาติประชาชนทราบแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน ตามนัยมาตรา ๒๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ และเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ หลังครบกำหนด ๑๘๐ วัน จำนวน ๑ วัน พรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ พร้อมทั้งแจ้งผู้ร้องทราบและส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

พรรคชาติประชาชนผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๕ ส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

พรรคชาติประชาชนจัดตั้งขึ้นโดยกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกมาจากพรรคประชาชน แต่เนื่องจากหัวหน้าพรรคประชาชนกระทำการทุจริต แคนนำพรรคเข้าร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจนศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาชนเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ในระหว่างนั้น แคนนำพรรคได้ก่อตั้งพรรคใหม่ชื่อพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มาจากสมาชิกพรรคประชาชน แต่สมาชิสดังกล่าวเกรงจะถูกตัดสิทธิตามระเบียบสวัสดิการของสมาชิกพรรคประชาชน จึงยังไม่ลาออกเป็นทางการ แต่ก็ประสงค์จะย้ายไปอยู่พรรคชาติประชาชนที่จัดตั้งใหม่ด้วย และพรรคชาติประชาชนทำหนังสือถึง กกต. เพื่อขอขยายเวลาการจัดหาสมาชิก แต่ไม่อาจขยายเวลาได้ ผู้ถูกร้องจึงขอถอนเรื่องทั้งหมด ผู้ถูกร้องเห็นว่า กกต. มิได้พิจารณาการขยายเวลาให้พรรคชาติประชาชน แต่กลับส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาเรื่องการยุบพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) และเห็นว่ากระบวนการการทำงานที่ล่าช้าในการยุบพรรคประชาชน ส่งผลให้พรรคชาติประชาชนเสียหายด้วย และตั้งข้อสังเกตในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

๑. การสอบสวนการทุจริตที่เด่นชัด โดยใช้เวลาสอบสวนถึง ๑๘ เดือนเศษ น่าจะได้พิจารณาให้ความสะดวกหรือความรวดเร็วมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๒. การที่ กกต. ขอให้ส่งใบสมัครจำนวน ๖,๕๗๖ ราย พร้อมเอกสารประกอบ เพื่อประกอบการพิจารณาตามมาตรา ๒๕ นั้น กกต. เลือกปฏิบัติหรือไม่ (โดยยกกรณีพรรคการเมืองที่เพิ่มจำนวนสมาชิกจาก ๓ ล้านคน เป็น ๑๐ ล้านคน)

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ประเด็นการวินิจฉัย

ควรยุบพรรคชาติประชาชนตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้ว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขา พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” ความที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ มีองค์ประกอบที่ พรรคการเมืองต้องดำเนินการ มี ๒ องค์ประกอบ คือ ๑. ต้องหาสมาชิกให้ได้ตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ๒. สมาชิกในแต่ละภาคและมีสาขาอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

พรรคชาติประชาชน ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามนัยมาตรา ๒๕ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่ง พรรคชาติประชาชนได้รายงานการดำเนินการต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ว่า ๑. รับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน จัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขา เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตรวจสอบแล้วพบว่ามีข้อบกพร่อง จึงแจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพิ่มเติม ซึ่งพรรคได้ชี้แจงว่า ไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมด เนื่องจากพรรค มีเอกสารของพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน สมาชิกที่พรรคชาติประชาชน หาเพิ่มเติมรวมแล้วประมาณหนึ่งพันคนเท่านั้น นอกจากนั้นได้ชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ถึงการดำเนินการของพรรคที่เป็นปัญหา เนื่องจากไม่ตรงกับองค์ประกอบของมาตรา ๒๕ แห่งพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงไม่ขอกล่าวถึง นอกจากนั้น การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหากับศาลรัฐธรรมนูญ พรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า กรรมการบริหารพรรค ส่วนใหญ่ลาออกจากพรรคประชาชน เพราะหัวหน้าพรรคประชาชนกระทำการทุจริต แคนนำพรรค เข้าร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการจนศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาชนเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ในระหว่างนั้น แคนนำพรรค ได้ก่อตั้งพรรคใหม่ชื่อพรรคชาติประชาชนเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งสมาชิก ส่วนใหญ่มาจากสมาชิกพรรคประชาชน แต่สมาชิكدังกล่าวเกรงจะถูกตัดสิทธิตามระเบียบสวัสดิการ ของสมาชิกพรรคประชาชน จึงยังไม่ลาออกเป็นทางการ แต่ก็ประสงค์จะย้ายไปอยู่กับพรรคชาติประชาชน ที่จัดตั้งใหม่ด้วย ข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงฟังได้เป็นข้อยุติได้ว่าพรรคชาติประชาชนมีสมาชิกไม่ถึง ห้าพันคนขึ้นไปคงมีสมาชิกเพียงหนึ่งพันคนเศษเท่านั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ถือได้ว่า มีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนแล้ว

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระฐาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ว่า ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่กฎหมายกำหนดคือวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ แล้ว พรรคชาติประชาชนมีสมาชิกไม่ครบถ้วนรวมทั้งไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กำหนดไว้ มีเหตุที่จะยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายประธาน ไชยรัตน์ หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ยื่นหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๕ สรุปว่า พรรคชาติประชาชนจัดตั้งขึ้นโดยกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกมาจากพรรคประชาชน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ สมาชิกส่วนใหญ่ประสงค์จะย้ายมาอยู่พรรคชาติประชาชนที่ตั้งใหม่ พรรคชาติประชาชนทำหนังสือถึง กกต. เพื่อขอขยายเวลาการจัดหาสมาชิก แต่ไม่อาจขยายเวลาได้ การที่ กกต. ให้พรรคชาติประชาชนส่งใบสมัครสมาชิกจำนวน ๖,๕๗๖ รายนั้น จัดส่งให้ไม่ได้ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนเพราะไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปได้

พิเคราะห์แล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก

ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

และมาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕)

ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นแรกมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสองได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องยุบพรรคชาติประชาชนนั้น เห็นว่า เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือแจ้งการรับสมัครพรรคจำนวน ๖,๕๗๖ คน และการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนจำนวน ๖ สาขา ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการรับสมัครและการจัดตั้งสาขาพรรคเห็นว่ายังไม่ครบถ้วนถูกต้อง จึงแจ้งให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนส่งหลักฐานไปให้ตรวจสอบ แต่หัวหน้าพรรคชาติประชาชนไม่สามารถส่งใบสมัครเป็นสมาชิกพรรค และไม่ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในการประชุมที่มีมติให้รับสมัครพรรคและการจัดตั้งสาขาพรรครวม ๖ สาขาได้ นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบแล้วปรากฏว่าการรับสมัครพรรคชาติประชาชนเป็นการนำรายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชนจำนวนประมาณห้าพันคนเศษ รวมกับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีกหนึ่งพันคนเศษ รวมแล้วจึงเป็นจำนวน

๖,๕๗๖ คน พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการหาสมาชิกพรรคให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนทั้งหกสาขา ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับหัวหน้าพรรคชาติประชาชนได้ให้การต่อศาลรัฐธรรมนูญไม่ปฏิเสธข้อกล่าวหาตามคำร้อง จึงฟังได้ว่าพรรคชาติประชาชนไม่อาจหาสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อ นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

อาศัยเหตุดังกล่าวจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๔๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ อ้างว่าพรรคชาติประชาชน ไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ และเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาติประชาชน ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ได้มีมติรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน จัดตั้งสาขาพรรค ๖ สาขา เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม ๔ คน แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วพบข้อบกพร่อง ๕ รายการ และได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม โดยให้ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรค ๖,๕๗๖ ราย พร้อมเอกสารประกอบใบสมัคร พรรคดำเนินการรับสมาชิกพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ ส่งสำเนาประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค พรรคได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้กับสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ ส่งรายงานการประชุมในคราวประชุมดังกล่าวรวมทั้งรายงานการประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขาด้วย ส่งสำเนาหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ และสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ลายมือชื่อผู้เข้าประชุมและคำร้องของสมาชิกพรรคที่ร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ และให้ระบุเลขประจำตัวสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

พรรคชาติประชาชนได้ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕ สรุปว่า การรับสมัครพรรคไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมด เนื่องจากมีเอกสารสมาชิก พรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนบางส่วน การรับสมัครสมาชิกพรรคก็เช่นเดียวกัน สมาชิกบางส่วนได้โอนมาจากพรรคประชาชน เมื่อรวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติม อีก ๑,๐๐๐ คนเศษ รวมแล้วเป็น ๖,๕๗๖ คน การรับสมัครสมาชิกพรรคไม่มีการประกาศรายชื่อ บัตรประจำตัวได้ออกไปแล้ว ๔๑ ราย การประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ไม่มีการจดยางานการประชุม และ ลำเนาหนังสือเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มี

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการในการรับสมัคร สมาชิกให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค พรรคชาติประชาชนไม่จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิก และเอกสารประกอบ นายทะเบียนไม่สามารถตรวจสอบได้ พรรคชาติประชาชนไม่มีการจดยางานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ในการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคก็ไม่จัดส่งใบสมัคร เข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่อาจตรวจสอบความถูกต้องได้ และเห็นว่าพรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด และมีสาขา พรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาล รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจง

พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ แกนนำพรรคประชาชน ร้องเรียนต่อ กกต. เนื่องจากหัวหน้าพรรคกระทำการทุจริต ต่อมาพรรคประชาชนถูกศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ และแกนนำพรรคประชาชนได้ก่อตั้งพรรคชาติประชาชนขึ้น เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มาจากพรรคประชาชน แต่สมาชิกดังกล่าวยังไม่ ลาออกจากสมาชิกพรรคประชาชนอย่างเป็นทางการซึ่งพรรคชาติประชาชนได้ขอขยายเวลาการจัดหา สมาชิกต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แต่ไม่อาจขยายได้และได้ขอลอนเรื่องทั้งหมด

พิจารณาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง และคำชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้วข้อเท็จจริง พังได้ว่า พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง

รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” แต่ตามคำร้องขอเท็จจริงซึ่งผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้งปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หลังจากครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองผู้ถูกร้องแล้ว พรรคชาติประชาชนผู้ถูกร้อง ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคได้มีมติรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน จัดตั้งสาขาพรรค ๖ สาขา และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมอีก ๔ คน แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบพบข้อบกพร่องและแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ผู้ถูกร้องก็ได้ชี้แจงว่าไม่สามารถส่งใบสมัครสมาชิกและเอกสารประกอบได้เพราะสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมา ซึ่งเมื่อยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ยอมรับว่า สมาชิกพรรคประชาชนยังไม่ได้ลาออกจากพรรคเดิม ผู้ถูกร้องได้ขอขยายเวลาการจัดหาสมาชิกแล้วแต่ไม่อาจขยายเวลาได้ สมาชิกที่พรรคผู้ถูกร้องจัดหาได้มีเพียงหนึ่งพันคนเศษเท่านั้น ในส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่มีผลการจดยางานการประชุม สำเนาหนังสือเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าพรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของพรรคหรือไม่ได้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขาของผู้ถูกร้องและไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องด้วย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

...ฯลฯ...”

ดังนั้นจึงฟังว่า พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับผิดชอบการจัดตั้ง ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน สรุปเป็นใจความได้ว่า

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ จึงครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่า พรรคชาติประชาชน โดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ได้รับสมาชิกพรรคเป็นจำนวน ๖,๕๗๖ คน และจัดตั้งสาขาพรรคเป็นจำนวน ๖ สาขา ได้แก่ สาขาพรรคลำดับที่ ๑ จังหวัดปทุมธานี ลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง ลำดับที่ ๓ และลำดับที่ ๔ จังหวัดสุโขทัย ลำดับที่ ๕ จังหวัดมหาสารคาม ลำดับที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแล้วพบข้อบกพร่องจึงแจ้งให้พรรคชาติประชาชนส่งเอกสารเพิ่มเติม อาทิเช่น การรับสมัครสมาชิกพรรคขอให้พรรคส่งใบสมัครของสมาชิกจำนวน ๖,๕๗๖ คน พร้อมทั้งคำชี้แจงว่าได้ดำเนินการรับสมัครให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคหรือไม่ รวมทั้งขอให้ส่งสำเนาประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค และให้ชี้แจงว่าได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้กับสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชนหรือไม่ ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขานั้น ขอให้ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติอนุมัติให้รับสมาชิกในพื้นที่สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ - ๖ และในคราวที่มีมติอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา และขอให้ส่งรายงานการประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๑ - ๖

พรรคชาติประชาชนได้ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ ซึ่งได้ชี้แจงเรื่องต่างๆ หลายเรื่อง สำหรับการรับสมัครพรรค ซึ่งเป็นกรณีที่เป็นปัญหานั้น ทางพรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า พรรคไม่สามารถส่งใบสมัครได้ทั้งหมด เนื่องจากพรรคชาติประชาชนจัดตั้งโดยคณะกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกจากพรรคประชาชน เมื่อพรรคชาติประชาชนได้รับแจ้งแจ้งการจัดตั้งพรรค

สมาชิกเดิมของพรรคประชาชนบางส่วนได้ออนมาทันที บางส่วนรับว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนจึงได้นำเอารายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชนจำนวน ๕ พันคนเศษ รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีก ๑ พันคนเศษ รวมแล้วเป็น ๖,๕๗๖ คน ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนนั้น เมื่อกรรมการบริหารพรรคอนุมัติในหลักการให้จัดตั้งสาขาพรรคได้ จึงได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค โดยมีได้จดยางานการประชุม

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชนจำนวน ๖,๕๗๖ คน พรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคจำนวน ๖ สาขา เนื่องจากเอกสารทางพรรคชาติประชาชนส่งมาไม่ครบ รวมทั้งไม่มีรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบว่าได้จัดตั้งสาขาพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเห็นว่าพรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พรรคชาติประชาชนได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปได้ว่า พรรคชาติประชาชนจัดตั้งขึ้นโดยกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกจากพรรคประชาชน ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มาจากพรรคประชาชน แต่สมาชิكدังกล่าวเกรงจะถูกตัดสิทธิตามระเบียบสวัสดิการของสมาชิกพรรคประชาชนจึงยังไม่ลาออกเป็นทางการ แต่ก็ประสงค์จะย้ายไปอยู่กับพรรคชาติประชาชนด้วย

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า พรรคชาติประชาชนดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า หลังจากครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง
รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่สามารถหาสมาชิกได้ครบห้าพันคนขึ้นไป
คือมีสมาชิกเพียง ๑ พันคนเศษเท่านั้น ข้อโต้แย้งของพรรคชาติประชาชนที่ว่าพรรคชาติประชาชนเป็นพรรค
ที่แยกตัวออกมาจากพรรคประชาชน จึงมีสมาชิกจำนวนหนึ่งที่ยังเป็นสมาชิกพรรคประชาชน ซึ่งสมาชิก
เหล่านั้นจะต้องกลับมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนอย่างแน่นอนซึ่งจะทำให้สมาชิกพรรคชาติประชาชน
มีจำนวนห้าพันคนขึ้นไป คือ ๖,๕๗๖ คน แต่ที่ยังไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากสมาชิกดังกล่าวไม่ยอมเสียสิทธิ
ในการรับความช่วยเหลือสวัสดิการของพรรคประชาชนนั้น รับฟังไม่ได้ เนื่องจากเมื่อครบ ๑๘๐ วัน
นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชน
จะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคจำนวนห้าพันคนขึ้นไป พรรคชาติประชาชนไม่สามารถนับจำนวน
บุคคลที่แจ้งความประสงค์ว่าจะไปเป็นสมาชิกพรรคแต่ยังไม่ได้ไปเป็นสมาชิกพรรคว่าเป็นสมาชิกพรรคแล้วไม่ได้
จึงเห็นว่าพรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงสมควรมีคำสั่ง
ให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ความเป็นมา

นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยหนังสือลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนด้วยเหตุที่ พรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง จัดแจ้งการจัดตั้งพรรค (คือภายในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔) พรรคชาติประชาชนมิได้ดำเนินการ ให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชี รายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ หนึ่งสาขา จึงมีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ในคำวินิจฉัยที่ผ่านมาหลายคดี ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมาตลอด ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในการสั่งยุบพรรคการเมืองตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่อง ให้พิจารณาตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ถึงแม้ว่า ในคำวินิจฉัยส่วนคนที่ผ่านมาข้าพเจ้าจะได้แสดงความเห็นที่ต่างไปจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในประเด็นนี้ก็ตาม แต่โดยที่ตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันทุกองค์กรของรัฐ ข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางไว้ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องถือว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ในกรณีนี้ ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

คำวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ กำหนดเวลา ๑๘๐ วัน ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว คือ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

๒. หลังวันครบกำหนด ๑๘๐ วัน จำนวน ๑ วัน พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคได้รับสมาชิกพรรคจำนวน ๖,๕๗๖ คน และจัดตั้งสาขาพรรคจำนวน ๖ สาขา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วพบข้อบกพร่องรวม ๕ รายการ อาทิ ในเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครพรรค การจัดตั้งสาขาพรรค และการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค จึงได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น ใบสมัครของสมาชิกพรรคชาติประชาชนพร้อมเอกสารประกอบ และรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติอนุมัติให้รับสมัครในพื้นที่สาขาพรรค และในคราวที่มีมติอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขาดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ พรรคชาติประชาชนได้ชี้แจงเพิ่มเติมต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองดังนี้

๑. พรรคไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมด เนื่องจากพรรคมีเอกสารของสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมมีเพียงประมาณหนึ่งพันคนเศษเท่านั้น พรรคชาติประชาชนจัดตั้งโดยคณะกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกจากพรรคประชาชน สมาชิกเดิมของพรรคประชาชนบางส่วนได้โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนทันที และบางส่วนรับว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนจึงได้นำเอารายชื่อสมาชิกพรรคประชาชนจำนวนประมาณห้าพันคนเศษ มารวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีกหนึ่งพันคนเศษ จึงเป็นจำนวน ๖,๕๗๖ คน

๒. การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖ สาขา นั้น เนื่องจากพรรคฯ ไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ อีกทั้งพรรคได้ชี้แจงว่าไม่มีการรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งสาขาพรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคฯ หรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนทั้ง ๖ สาขา ตามนัยมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่กล่าว

ในท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๕ พรรคชาติประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

ข้อ ๑ เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ข้อ ๒ ความล่าช้าในการสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่พรรคชาติประชาชนดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และอดีตสมาชิกของพรรคประชาชนที่ต้องได้รับผลกระทบจากการสอบสวนที่ล่าช้าเกินความจำเป็น คณะกรรมการการเลือกตั้งน่าจะต้องปรับปรุงในเรื่องนี้หรือไม่อย่างไร

จากข้อเท็จจริงตามที่กล่าวข้างต้น ประกอบกับคำยอมรับของพรรคชาติประชาชนเอง เห็นว่าพรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่คณะกรรมการบริหารพรรคนำเอารายชื่อสมาชิกพรรคประชาชนจำนวนกว่าห้าพันคน มารวมกับสมาชิกของพรรคชาติประชาชน นั้น เป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งสาขาพรรคที่จัดตั้งขึ้นก็ไม่สมบูรณ์หรือครบจำนวนตามที่กฎหมายระบุ ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่ามีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนแล้ว จึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้

ส่วนข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับความล่าช้าในการสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่น่าจะอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยให้ได้

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖ /๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องว่า

ข้อ ๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

ข้อ ๒ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ได้มีมติดังนี้

(๑) รับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน

(๒) จัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขา ได้แก่

(๒.๑) สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๑/๒๐๕ หมู่ที่ ๑๖ หมู่บ้านไวก้อไฮ้ ซอย ๑ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

(๒.๒) สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

(๒.๓) สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลคลองกระเจง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

(๒.๔) สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๖๖/๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลศรีสำนาลัย อำเภศรีสำนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

(๒.๕) สาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒๖/๕ ถนนสารคาม-วาปีปทุม ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๒.๖) สาขาพรรค ลำดับที่ ๖ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๑๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยตะเคียน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

(๓) เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๔ คน

ข้อ ๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแล้วพบข้อบกพร่องรวม ๕ รายการ เพื่อให้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครพรรค การจัดตั้งสาขาพรรคและการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค หรือไม่ จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนจัดส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ซึ่งนายทะเบียนเห็นชอบและลงนามในหนังสือถึง พรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๔ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีหนังสือเร่งรัดให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม อีกครั้งหนึ่ง

ข้อ ๔ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๔ พรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า

พรรคไม่สามารถส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมดเพราะ กรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ลาออกจากพรรคประชาชน กรรมการเหล่านี้เป็นผู้ดำเนินการจัดหาสมาชิก ให้แก่พรรคประชาชน ดังนั้นภายหลังจากที่พรรคชาติประชาชนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง สมาชิกเดิมของพรรคประชาชนบางส่วนได้ออมาทันที และบางส่วนรับว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบ เมื่อใดก็จะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนจึงได้นำเอารายชื่อ สมาชิกของพรรคประชาชน จำนวนประมาณ ๕ พันคนเศษ รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหา เพิ่มขึ้นอีก ๑ พันคนเศษ รวมแล้วจึงเป็นจำนวน ๖,๕๗๖ คน

ข้อ ๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

(๑) การรับสมัครพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนแจ้งว่า ในคราวประชุมใหญ่ วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ได้มีมติรับสมัครพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน โดยพรรคชาติประชาชนชี้แจงว่าเป็นสมาชิกที่โอนมาจากพรรคประชาชน จำนวนประมาณห้าพันคนเศษ และจากการจัดหาสมาชิกของพรรคชาติประชาชนอีก จำนวนประมาณ ๑ พันคนเศษ ซึ่งสมาชิกของพรรค ประชาชน จำนวน ๕ พันคนเศษ ต่างยืนยันว่ายินดีเข้าร่วมกับพรรคชาติประชาชน โดยบางส่วน ได้ออมาทันที และบางส่วนแจ้งว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนจึงได้ตัดสินใจนำเอารายชื่อของสมาชิกพรรคประชาชน จำนวน ประมาณ ๕ พันคนเศษ รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมประมาณ ๑ พันคนเศษ รวมทั้งสิ้น ๖,๕๗๖ คน เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าว

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดให้สมาชิกพรรคชาติประชาชนมี ๒ ประเภท คือ สมาชิกสามัญ และสมาชิกวิสามัญ ซึ่งสมาชิกพรรคทั้ง ๒ ประเภท ต้องยื่นใบสมัคร ตามข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ และมีคุณสมบัติตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ พรรคชาติประชาชนจึงไม่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าว

(๒) การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖ สาขา เนื่องจากพรรคชาติประชาชน ไม่ได้จัดส่งใบสมัครการเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาคือสมาชิกพรรคดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้ง สาขาพรรคชาติประชาชนทั้ง ๖ สาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

(๓) การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่ง ใบสมัครการเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบ ได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ตามข้อบังคับ พรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง กรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

ข้อ ๖ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไว้ในทะเบียน พรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ และในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ หลังครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันแล้ว ๑ วัน พรรคชาติประชาชน ยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุให้ ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคชาติประชาชนจัดตั้งขึ้น โดยกรรมการบริหารส่วนใหญ่ที่ลาออกมาจากพรรคประชาชน โดยที่กรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ดังกล่าว

เป็นผู้ร่วมกันจัดหาสมาชิกจำนวน ๕ พันคนเศษให้แก่พรรคประชาชน หลังจากที่ได้นำดำเนินการร่วมกันมาประมาณ ๒ ปี ปรากฏว่า นายนัดดา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา หัวหน้าพรรค กระทำการทุจริต แขนงนำของพรรคประชาชนจึงได้นำเรื่องร้องเรียนต่อ กกต. แต่ก่อนที่การพิจารณาของ กกต. จะเสร็จสิ้น กรรมการที่ทำเรื่องร้องเรียน นายนัดดา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ได้ไปก่อตั้งพรรคขึ้นใหม่ ใช้ชื่อว่า “พรรคชาติประชาชน” และเกรงว่าเมื่อพรรคประชาชนถูกยุบเลิกแล้ว สมาชิกพรรคประชาชน ๕ พันคนเศษ ที่จัดหาโดยคณะกรรมการบริหาร ฯ ที่ลาออกจากพรรคประชาชนดังกล่าวข้างต้น จะได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเสียดสิทธิที่ควรจะได้รับตามระเบียบ สวัสดิการ ฯ และเกรงต่อไปว่าพวกที่ไปจัดหาสมาชิกมาให้ (โดยรับเงินค่าบำรุงคนละ ๒๐๐ บาท) จะต้องได้รับความเดือดร้อนด้วย ในกรณีที่สมาชิกเหล่านั้นเกิดความเดือดร้อน (เจ็บป่วย - ต้องคดี - ถึงแก่กรรม) คณะกรรมการบริหารพรรค ฯ หรือผู้ที่เป็นผู้ไปจัดหาสมาชิกดังกล่าวมา อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในฐานะผู้อุปถัมภ์ประชาชนได้ จึงได้ทำการตั้งพรรคใหม่ขึ้นเพื่อรองรับสมาชิกจาก “พรรคประชาชน” ที่กำลังจะถูกยุบ พรรคชาติประชาชนทราบว่ามีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะต้องจัดหาสมาชิกให้ครบห้าพันคน ภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แต่ระยะเวลาดังกล่าวนี้ กกต. ยังมีได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชน พรรคชาติประชาชนจึงจำใจต้องใช้รายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชนรายงานต่อ กกต. ไปก่อน เพราะถึงอย่างไรสมาชิกเหล่านั้นก็ต้องมาเป็นสมาชิกของพรรคชาติประชาชนอย่างแน่นอน

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาติประชาชนครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ได้มีมติ ดังนี้

(๑) รับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน

(๒) จัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแล้วพบข้อบกพร่อง รวม ๕ รายการ จึงได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม พรรคชาติประชาชนได้ชี้แจงว่าพรรคไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมด เนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนได้นำเอารายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชน จำนวนประมาณ ๕ พันคนเศษ รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีก ๑ พันคนเศษ รวมแล้วจึงเป็นจำนวน ๖,๕๗๖ คน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๒๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พิจารณาแล้ว พรรคชาติประชาชนยอมรับว่าเมื่อครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนหาสมาชิกได้เพียง ๑ พันคนเศษ แต่ได้นำรายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชนจำนวน ๕ พันคนเศษ ซึ่งยังไม่ได้ลาออกจากพรรคประชาชน มารวมเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนด้วยเพื่อให้ได้สมาชิกพรรคไม่น้อยกว่าห้าพันคน จึงทำให้สมาชิกจำนวน ๕ พันคนเศษดังกล่าว ไม่มีสถานะเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน จึงฟังได้ว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่สามารถดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ (๕)

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ วรรคสอง

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่อง ขอให้มีความคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ สรุปความได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่าในการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติ ดังนี้

- ๑) รับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน
- ๒) จัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขา
- ๓) เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๔ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแล้วพบข้อบกพร่องทั้งหมด ๕ รายการ และได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ดังนี้

๑) ให้ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖,๕๗๖ ราย พร้อมเอกสารประกอบใบสมัคร

๒) ชี้แจงเพิ่มเติมว่าการรับสมาชิกพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๓) ให้ส่งสำเนาประกาศรายชื่อสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรค พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๕

๔) ชี้แจงเพิ่มเติมว่าพรรคได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกให้สมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๕ หรือไม่

๕) ให้ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติอนุมัติให้รับสมาชิกในพื้นที่สาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา

๖) ให้ส่งรายงานการประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา

๗) ให้ส่งสำเนาหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

๘) ให้ส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุม และหนังสือเชิญประชุม ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๕๘ และข้อ ๕๙

๙) ให้ระบุเลขประจำตัวสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๑๐๐ ราย

พรรคชาติประชาชนได้ส่งเอกสาร และชี้แจงเพิ่มเติมลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕ สรุปได้ว่า

๑) พรรคไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมด เพราะต้องใช้เอกสารเดิมของสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกของพรรคชาติประชาชนและสมาชิกที่พรรคจัดหาเพิ่มเติมรวมแล้วประมาณ ๑,๐๐๐ คนเศษเท่านั้น

๒) พรรคชาติประชาชนจัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกมาจากพรรคประชาชน บางส่วนที่โอนมาทันที บางส่วนจะโอนมาเมื่อพรรคประชาชนถูกยุบ

๓) การรับสมาชิกพรรคได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรค ไม่มีการประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค และได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคไปแล้วจำนวน ๔๑ ราย

๔) คณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ อนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรครวม ๖ สาขา และได้ให้สาขาพรรคจัดประชุมเพื่อเลือกคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วแจ้งรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมให้พรรคทราบ โดยมีได้มีการจดยางงานการประชุม

๕) สำเนาหนังสือเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มี เพราะเป็นการประชุมโดยวิธีด่วนทางโทรศัพท์

พรรคชาติประชาชนมีหนังสือลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๕ เพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่ไม่เป็นประเด็นและสาระที่จะรับฟังได้

พิเคราะห์แล้วจึงเห็นว่า การรับสมัครสมาชิกของพรรคชาติประชาชนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อบังคับของพรรคหลายประการ และไม่ชี้แจงให้ชัดเจนได้ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง กล่าวคือ การจัดตั้งสาขาพรรค ไม่ปรากฏหลักฐานให้ตรวจสอบได้ว่าการกระทำตามข้อบังคับของพรรคข้อ ๔๕ หรือไม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงรับรองไม่ได้ว่าการจัดตั้งสาขาพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๓๓ และไม่มีหลักฐานการประชุมใหญ่ของพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่อาจตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ได้

การที่หัวหน้าพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕

วรรคหนึ่ง (๕) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน คือ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ พรรคชาติประชาชน มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาติประชาชน ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ (เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔) พรรคได้มีมติ ดังนี้

- ๑) รับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน
- ๒) จัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขาใน ๔ ภาค ได้แก่
 - (๑) สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดปทุมธานี
 - (๒) สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง
 - (๓) สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ จังหวัดสุโขทัย
 - (๔) สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ จังหวัดสุโขทัย
 - (๕) สาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดมหาสารคาม
 - (๖) สาขาพรรค ลำดับที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา

๓) เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๔ คน

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแล้วพบข้อบกพร่องรวม ๕ รายการ จึงได้แจ้งให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ในเรื่องต่อไปนี้

- ๑) ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖,๕๗๖ ราย พร้อมใบสมัคร

๒) ชี้แจงเพิ่มเติมว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการรับสมัครพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๓) ส่งสำเนาประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๕

๔) ชี้แจงเพิ่มเติมว่าพรรคได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้กับสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๕ หรือไม่

๕) ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติอนุมัติให้รับสมาชิกในพื้นที่สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ - ๖ และในคราวที่มีมติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา ดังกล่าว

๖) ส่งรายงานการประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๑ - ๖

๗) ส่งสำเนาหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ที่พรรคชาติประชาชนเชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าว

๘) ส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมและหนังสือเชิญประชุม ในคราวประชุมครั้งที่มติดำเนินการให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ และคำร้องของสมาชิกพรรคที่ร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕๘ และข้อ ๕๙

๙) ให้ระบุเลขประจำตัวสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐๐ ราย

ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนจัดส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมภายใน ๗ วัน เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้รับคำชี้แจงภายในกำหนดก็ได้มีหนังสือเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ เพื่อเร่งรัดให้พรรคดำเนินการ

๔. เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ พรรคชาติประชาชนได้ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา ดังนี้

๔.๑ การรับสมัครสมาชิกพรรค

๑) พรรคไม่สามารถส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบได้ทั้งหมดภายในกำหนดเนื่องจากพรรคยังรอที่จะรับโอนสมาชิกจากพรรคประชาชนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนประมาณห้าพันคน คงมีแต่สมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมรวมแล้วประมาณ ๑ พันคนเศษเท่านั้น

๒) การรับสมัครสมาชิกพรรค ชี้แจงว่า พรรคชาติประชาชนจัดตั้งโดยคณะกรรมการ

บริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกจากพรรคประชาชน ภายหลังจากที่พรรคชาติประชาชนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง สมาชิกเดิมของพรรคประชาชนบางส่วนได้อินมาทันที และบางส่วนรับว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะอินมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชน จึงได้นำเอารายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชนจำนวนประมาณ ๕ พันคนเศษ มารวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีก ๑ พันคนเศษ รวมแล้วจึงเป็นจำนวน ๖,๕๗๖ คน

๓) การรับสมาชิกพรรคได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรคแล้ว แต่ไม่มีการประกาศรายชื่อสมาชิกพรรคและได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคไปแล้ว จำนวน ๔๑ ราย

๔.๒ การจัดตั้งสาขาพรรค

๑) คณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติในคราวประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๔ อนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรค รวม ๖ สาขา โดยที่ประชุมใหญ่พรรคมีมติอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้งหกสาขาดังกล่าว ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

๒) การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน เมื่อได้อนุมัติในหลักการแล้ว ให้สาขาพรรคจัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค แล้วแจ้งรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคที่ได้รับเลือกตั้งและผู้เข้าร่วมประชุมให้พรรคทราบ โดยมีได้มีการจดยางานการประชุม หลังจากนั้นจึงนำเรื่องดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมใหญ่พรรคเพื่อขออนุมัติจัดตั้งสาขาพรรค

๔.๓ การประชุมใหญ่พรรค

๑) การประชุมวิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ เป็นไปตามมติคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๔

๒) สำเนาหนังสือเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มี เพราะเป็นการประชุมโดยรีบด่วนจึงเชิญประชุมทางโทรศัพท์

๓) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายงานการประชุมตามที่พรรคชาติประชาชนชี้แจงแล้ว ปรากฏในรายงานการประชุมวาระที่ ๓ เกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคว่า “เพื่อดำเนินการเสนอที่ประชุมใหญ่พิจารณาต่อไป”

๕. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาคำชี้แจงของพรรคแล้วมีความเห็นว่า

๑) การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖,๕๗๖ คนนั้น พรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคอย่างแท้จริง

๒) การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖ สาขา เนื่องจากพรรคชาติประชาชน

ไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ ประกอบกับพรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า ไม่มีการจดยางงานการประชุมเพื่อเลือกตั้ง คณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรก จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๔๕ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคการเมือง พรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ จึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ทั้ง ๖ สาขา ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และแจ้งให้พรรคชาติประชาชนทราบแล้ว

๓) การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๒๖ วรรคสอง กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งพรรคตามมาตรา ๒๕ ต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกพรรค ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค แต่ปรากฏว่าหนังสือเชิญประชุมใหญ่พรรคที่พรรคชาติประชาชนจัดส่งให้นายทะเบียนไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรคที่เชิญเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคการเมือง ดังนั้นการที่พรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครและหนังสือเชิญประชุมก็ไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าว หรือไม่ จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

๖. นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ดังนั้นเมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน จึงทำการตรวจสอบแล้วพบว่า พรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการ

(๑) ให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด และ

(๒) มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕

ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยยุบพรรคเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๗. ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องแล้ว ได้แจ้งให้พรรคชี้แจง

๘. เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๕ นายพรประทาน ไชยรัชต์ หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ ดังนี้

พรรคชาติประชาชนได้จัดตั้งขึ้นโดยกรรมการบริหารส่วนใหญ่ที่ลาออกมาจากพรรคประชาชน เนื่องจากเกิดกรณีการทุจริตภายในพรรค แคนนำของพรรคจึงได้นำเรื่องเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งนำมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญและต่อมาศาลรัฐธรรมนูญสั่ง ได้มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนตามคำวินิจฉัยที่ ๓๔/๒๕๕๔ (วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔) แต่เนื่องจากวัตถุประสงค์ของพรรคประชาชนที่มีเจตนารมณ์นอกเหนือจากการดำเนินการทางการเมืองด้วย คือ พรรคประชาชนมีหน้าที่และรับผิดชอบต่อสมาชิกของพรรคประชาชนตามระเบียบสวัสดิการของสมาชิกพรรคประชาชน ตามข้อบังคับของพรรคประชาชนซึ่งได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชน สมาชิกพรรคก็จะเสียสิทธิด้านสวัสดิการไป แคนนำที่ลาออกจึงมาดำเนินการขอตั้งพรรคชาติประชาชนเพื่อรับสมาชิกของพรรคเดิมมาเป็นของพรรคใหม่ เพื่อมิให้เสียสิทธิด้านสวัสดิการพรรคชาติประชาชนจึงต้องจำใจใช้รายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชนประมาณ ๕,๐๐๐ คน มารายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไปก่อนในระหว่างที่ศาลรัฐธรรมนูญยังมิได้สั่งยุบพรรคประชาชน หากนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่าพรรคชาติประชาชนนำส่งเอกสารไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องก็ขอขยายเวลาให้พรรคชาติประชาชนได้ปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป

ข้อพิจารณา

กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนนี้เป็นปัญหาทางด้านข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย กล่าวคือ ในด้านข้อเท็จจริงคณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนได้ชี้แจงว่าพวกตนแยกตัวมาตั้งพรรคใหม่ เพราะเห็นว่าพรรคเก่า คือ พรรคประชาชนเกิดการทุจริตภายในพรรคจึงร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ให้สอบสวนตั้งแต่เดือนมีนาคม

๒๕๕๓ ซึ่งต่อมาได้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคประชาชน แต่ศาลรัฐธรรมนูญใช้เวลาพิจารณาอยู่นาน จึงสั่งยุบพรรคประชาชนตามคำวินิจฉัยที่ ๓๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ในระหว่างที่รอการดำเนินการยุบพรรคประชาชน แกนนำพรรคที่มาขอตั้งพรรคใหม่เกรงว่า สมาชิกจะเสียสิทธิด้านสวัสดิการ จึงมาขอตั้งพรรคชาติประชาชน โดยจะโอนสิทธิด้านสวัสดิการมาต่อทางพรรคใหม่ได้ จึงเชื่อว่าสมาชิกของพรรคเก่าทั้งห้าพันคนเศษจะโอนมาด้วย ดังนั้นในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อพรรคชาติประชาชน จึงยังไม่มีเอกสารเกี่ยวกับสมาชิกของพรรคประชาชน (ซึ่งขณะนั้นยังไม่ถูกยุบ) มาเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ แต่ในระหว่างรอศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเดิมระยะเวลาหาสมาชิกของพรรคใหม่ก็ล่วงเลยกำหนด ๑๘๐ วันเสียแล้ว จึงเกิดเป็นปัญหานี้

ฝ่ายนายทะเบียนพรรคการเมืองก็พิจารณาเฉพาะในด้านว่าพรรคชาติประชาชนมีสมาชิก โดยสมบูรณ์ครบห้าพันคนขึ้นไป หรือไม่ เมื่อไม่มีเอกสารยืนยันการเป็นสมาชิก การเป็นกรรมการบริหารพรรค และการมีสาขาพรรคก็พลอยผิดไปทั้งหมด

การโต้แย้งกันเรื่องจำนวนสมาชิกที่มีเอกสารยืนยันสมบูรณ์เพียงใด การมีการประชุมใหญ่ของพรรคถูกต้อง หรือไม่ มีสาขาถูกต้อง หรือไม่ トラบใดที่ยังมีข้อโต้แย้งกันอยู่ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะนำเรื่องเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดในข้อเท็จจริงโดยพรรคมีโอกาสชี้แจงเต็มที่ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) เสียก่อนเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ชี้ขาดจนเป็นที่ปรากฏแน่ชัดแก่นายทะเบียนแล้ว จึงชอบที่จะนำมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรต้องสอบสวนข้อเท็จจริงเหล่านี้

คำวินิจฉัย

เมื่อพิจารณาว่า กรณีนี้มีข้อเท็จจริงที่ยังไม่ชัดเจนอยู่มากและนายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญทันที แทนที่จะส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสอบสวนให้ชัดเจนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ก่อน จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว จึงเห็นควรยกคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคชาติประชาชน

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ พรรคชาติประชาชนแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้มีการประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ กรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนได้มีมติดังนี้

๑. ให้รับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๕๗๖ คน

๒. ให้จัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขา คือ ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่ที่คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีกรรมการจำนวน ๘ คน ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่ที่อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง มีกรรมการจำนวน ๘ คน ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่ที่อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย มีกรรมการจำนวน ๘ คน ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่ที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีกรรมการจำนวน ๘ คน ลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีกรรมการจำนวน ๗ คน และลำดับที่ ๖ ตั้งอยู่ที่อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา มีกรรมการจำนวน ๕ คน ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคโดยเพิ่มเติมกรรมการอีก ๔ คน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตรวจสอบพบว่ามีข้อบกพร่องหลายรายการ โดยเฉพาะการรับสมาชิกพรรค การจัดตั้งสาขาพรรค และการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคไม่เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับของพรรคชาติประชาชน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ โดยให้พรรคชาติประชาชนชี้แจงและส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ซึ่งนายทะเบียนเห็นชอบและลงนามในหนังสือถึงพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือเร่งรัดให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคชาติประชาชนและเอกสารที่ส่งมาเพื่อประกอบการพิจารณาแล้ว เห็นว่า การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชนในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติรับสมาชิกพรรค

จำนวน ๖,๕๗๖ คน โดยจะเป็นสมาชิกพรรคที่โอนมาจากพรรคประชาชน จำนวนห้าพันคนเศษ และการจัดหาสมาชิกของพรรคชาติประชาชนจำนวนประมาณหนึ่งพันคนเศษ สมาชิกพรรคประชาชนจำนวนห้าพันคนเศษนั้น บางส่วนได้โอนมาทันทีและบางส่วนจะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชนเมื่อพรรคประชาชนถูกยุบ คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนจึงได้นำเอารายชื่อของสมาชิกพรรคประชาชน จำนวนประมาณห้าพันคนเศษ รวมเข้ากับสมาชิกพรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมประมาณหนึ่งพันคนเศษ รวมทั้งสิ้น ๖,๕๗๖ คน เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าว แต่เนื่องจากพรรคประชาชนยังไม่ถูกยุบ (พรรคประชาชนยุบ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ภายหลังจากที่พรรคชาติประชาชนครบกำหนด ๑๕๐ วัน ตามมาตรา ๒๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๒ บัญญัติรองรับให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ยุบไปเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นหรือพรรคการเมืองที่เป็นหลักตามมาตรา ๗๓ เฉพาะกรณีที่พรรคการเมืองนั้นยุบไปตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) เมื่อมีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕) จึงทำให้พรรคชาติประชาชนไม่สามารถรวบรวมใบสมัครสมาชิกพรรคทั้ง ๖,๕๗๖ คนได้ คงมีเพียงสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนกับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีกประมาณหนึ่งพันคนเศษเท่านั้น ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดให้สมาชิกพรรคชาติประชาชน มี ๒ ประเภท คือ สมาชิกสามัญและสมาชิกวิสามัญ ซึ่งสมาชิกพรรคทั้ง ๒ ประเภท ต้องยื่นใบสมัครตามข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ และมีคุณสมบัติตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๑๔ และจะเป็นสมาชิกพรรคสมบูรณ์ เมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้วประกาศรายชื่อเป็นสมาชิกพรรคตามข้อ ๑๕ และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชนจึงไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าวเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน ๖ สาขา พรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ เนื่องจากข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ กำหนดให้สมาชิกพรรคจะเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ต่อเมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้วประกาศรายชื่อเป็นสมาชิกพรรคและได้รับบัตรประจำสมาชิกพรรค จึงจะมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบและได้รับความจากคำชี้แจงของพรรคชาติประชาชนว่าไม่มีการจดยางงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการ

สาขาพรรคครั้งแรก จึงไม่อาจตรวจสอบและทราบว่า การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดให้ตัวแทนสาขาพรรคดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน การประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรกต้องมีสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปเข้าร่วมประชุมและโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินการรับสมาชิกพรรค และไม่ได้จัดทำรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา พรรคชาติประชาชนจึงไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนทั้ง ๖ สาขา ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ สำหรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพรรคชาติประชาชนก็ไม่ได้ส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบมาเพื่อประกอบการพิจารณา นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ เนื่องจากข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ กำหนดให้สมาชิกพรรคจะเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ต่อเมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้วประกาศรายชื่อเป็นสมาชิกพรรคและได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกพรรค จึงจะมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบและยังได้ความอีกว่า การเรียกประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาติประชาชนไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕๘ และข้อ ๕๙ ที่กำหนดให้กรรมการบริหารพรรคและสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่า ๓๕ คน ร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเพิ่มขึ้นก็ได้ และในกรณีที่สมาชิกพรรคร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญให้หัวหน้าพรรคนำเรื่องเสนอคณะกรรมการพิจารณาคำชี้แจงของพรรคชาติประชาชนไม่ปรากฏว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคดังกล่าวประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ วรรคสอง กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา ๒๕ ต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกพรรคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค และหนังสือเชิญประชุมใหญ่พรรคที่พรรคชาติประชาชนจัดส่งให้นายทะเบียนก็ไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรคที่เชิญเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ กำหนดให้คณะกรรมการ

บริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคการเมือง เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครพร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินการรับใบสมัครและหนังสือเชิญประชุมไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าพรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าวหรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

พิจารณาแล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริงได้ความว่า พรรคชาติประชาชนจัดหาสมาชิกพรรคได้ประมาณหนึ่งพันคน ส่วนผู้ที่จะเป็นสมาชิกอีกประมาณห้าพันคนจะโอนมาจากพรรคประชาชนเมื่อได้มีการยุบพรรคประชาชนแล้ว แต่เมื่อพรรคชาติประชาชนตั้งพรรคมาครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันยังไม่มีการยุบพรรคประชาชน (พรรคประชาชนยุบ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔) คงมีสมาชิกที่พรรคประชาชนโอนมาบางส่วนก่อนมีการยุบพรรคประชาชนกับสมาชิกพรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีกประมาณหนึ่งพันคน สำหรับสาขาพรรคนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้งหกสาขา ถือว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ